

CHƯƠNG 13

Tràng An

Phần 13-5

NGHỆ THUẬT UỐNG TRÀ

Cụ Từ gọi người hầu bàn tới gần rồi đưa gói trà mạn mà chúng tôi vừa biếu cụ cho anh ta:

- Cháu pha một ấm trà lớn cho mọi người nhé.

Câu chuyện lại lan man hết chuyện này tới chuyện kia. Cụ Từ say sưa nói chuyện với ông chủ nhà hàng ra vẻ tâm đắc lắm. Chúng tôi ngồi nghe hai người nói chuyện một cách thích thú.

Ấm nước trà mạn được bung lên. Cụ Từ đích thân rót cho mỗi người một chén nước trà nóng, màu vàng như rượu “sâm banh” (champagne), mùi thơm dịu dịu. Cụ đưa chén trà lên mũi ngửi, uống một ngụm rồi cụ ngừng lên:

- Trà ngon lắm! Các cháu mua ở đâu mà được thứ trà này vậy?

Tôi thưa:

- Chúng cháu mua ở tiệm thuốc bắc trong thành phố ạ!

Cụ nói tiếp:

- Các cháu uống đi!

Cụ lại quay sang ông chủ nhà hàng:

- Các cháu đây mới vừa mua cho. Trà ngon lắm. Xin mời ông.

Ông chủ nhà hàng nâng chén trà lên uống một ngụm nhỏ:

- Trà ngon thật! Các cô cậu đây cũng khéo biết mua trà lắm đấy chứ. Ngồi dưới ánh trăng, thưởng thức trà ngon, chúng ta đâu thua kém gì người xưa đâu nhỉ. Chỉ tiếc là chúng ta không biết làm thơ như các cụ.

Tôi nhìn ông chủ nhà hàng:

- Chúng ta không biết làm thơ thì chúng ta đọc thơ của các cụ cũng được chứ ạ. Cháu xin đọc vài câu về trà để cụ và ông nghe nhé.

Thơ của Thượng tướng Trần Quang Khải:

*Thử lai yêu khách nghiêu trà uyển
Vũ quá hô đồng lý dược lan.*

(Mùa hè lại, pha trà mời khách uống
Con mưa xong, gọi trẻ sửa chậu lan)

(Vũ Thế Ngọc (?) dịch)

Và thơ của cụ Nguyễn Trãi:

*Bao giờ dưới núi làm nhà
Nước khe gối đá pha trà ngủ say*

Còn cụ Cao Bá Quát thì có những vần thơ :

*Thư nhàn hỏi lửa pha trà mới,
Thích thú tựa thông nhìn ráng sa
Chợt nghĩ về hưu vui thú ẩn,
Một cần câu trúc chuyện đời qua.*

Cụ Từ và ông chủ vỗ tay khen:

- Các cụ ngày xưa sống hay hơn chúng ta ngày nay nhiều quá. Lúc xuất thế thì như thế, lúc xử thế (về ở ẩn) thì như thế. Chúng ta sao sánh kịp.

Hội chạy sang chỗ Thi nói nhỏ vào tai nàng và cũng để tôi nghe:

- Thằng này nó thuộc nhiều thơ văn thế này, coi chừng nó có số đào hoa đấy!

Thi cứ ngồi cười không nói gì. Tôi nắm tay Thi bóp nhẹ trán an:

- Đúng là anh chàng hay ghen, ghen hộ cả cho người khác.

Thi chỉ nhìn tôi cười cười mà không nói gì.

Cụ Từ chợt nhìn Mơ:

- Chúng ta đang uống trà dưới trăng, nghe thơ về trà của người xưa. Nhân tiện, cháu nói cho mọi người ở đây biết về trà qua Đông y đi.

Mơ cứ nhìn Hội như hỏi ý. Hội giục Mơ:

không có lợi mà còn có hại cho những người suy dinh dưỡng, trẻ em, người suy nhược thân kinh, mất ngủ, loét dạ dày, bệnh tim mạch, cao huyết áp, phụ nữ cho con bú hay đang có thai, táo bón, người già sức khỏe kém, sau khi ăn mặn ⁽¹⁾.

Mơ vừa ngưng nói. Hội vội lên tiếng ngay:

- Ngày xưa có nhiều trường hợp vợ đóng cửa dậy chồng. Ngày nay lại có cảnh ấy xảy ra, không biết vợ dậy thì tôi có bị ăn đòn vì ngu không đây.

Mơ cứ đánh vào tay Hội:

- Cái anh này! Nói đi chứ! Định “đánh trống lảng” đấy hả?

Chúng tôi thấy cảnh ấy đều cười. Thư nói lớn:

- Anh Hội không được ăn gian! “Chị Hội” cười cho chết đấy!

Lần đầu tiên Mơ thấy Thư gọi mình là “chị Hội” nên cảm động lắm, nhìn Thư với cặp mắt đầy biết ơn.

Hội nhìn Thư rồi cóc nhẹ vào đầu Mơ:

- Anh không ăn gian! Để anh nói. Thưa cụ và ông, trong Tây y, được biết trong lá trà rất giàu chất dinh dưỡng như vitamin, protein, đường và chất khoáng.

(1) Những câu chuyện liên quan tới vấn đề y học trong loạt bài này chỉ nhằm trong phạm vi câu chuyện mà thôi. Người viết không chịu trách nhiệm về sự ứng dụng trong thực tế.

Tuy nhiên, cũng tương tự như Đông y, Tây y thêm vào là những *người thiếu máu* do thiếu sắt (Fe) vì chất “axit tannic” trong trà sẽ làm cơ thể khó hấp thụ chất sắt làm tình trạng thiếu máu trở nên xấu hơn; *người cao huyết áp và bệnh tim* vì chất “cà phê - in” sẽ làm tăng huyết áp, nhịp tim cũng sẽ tăng lên nhanh chóng; *người mắc sỏi thận* vì trà sẽ khiến cho những viên sỏi trong thận sẽ tăng số lượng và kích cỡ ⁽²⁾.

Thư đứng lên vỗ tay:

- Đúng sắp là ông “độc tò” rồi!

Cụ Từ và ông chủ nhà hàng ngạc nhiên hỏi Hội:

- Thế cháu Hội đây là “độc tò” đấy à?

(²) Vitamin trong lá trà rất nhiều, chúng duy trì và phát huy chức năng sinh lý bình thường của cơ thể cho nên uống trà có thể bổ sung các loại vitamin mà cơ thể thiếu, như trong đó vitamin E có khả năng chống lão hóa.

- Protein trong lá trà cực kỳ phong phú, chúng có tác dụng bồi bổ sức khỏe, tiêu trừ mệt mỏi, nâng cao năng suất lao động, có lợi cho việc tiêu hóa và hấp thụ chất dinh dưỡng.

- Đường (carbohydrates) trong trà gồm glucose, fructose, mentose... và nhiều loại đường khác có thể cung cấp, bổ sung nguồn năng lượng cho cơ thể.

- Chất khoáng trong trà đều cần thiết cho cơ thể con người, có thể cung cấp chất xúc tác cần thiết cho hoạt động hóa học bên trong cơ thể. Trong trà có Zinc (Zn) có thể cải thiện chất tinh dịch ở đàn ông; trà có Flore (Fl), chất này không thể thiếu trong răng nên uống nước trà còn để phòng bệnh sâu răng. Từ đó, uống trà rất có lợi cho cơ thể. Trà còn là phẩm vật tốt để chống già, sống lâu.

Hội lúng túng trả lời:

- Thừa cụ cháu còn đang đi học, một hai năm nữa mới ra trường ạ.

Cụ lại chỉ vào tôi hỏi:

- Còn cháu này?

Hội nhanh nhẩu trả lời dùm tôi:

- Anh bạn cháu học cùng trường với cháu.

Tôi cũng vội trả lời ngay:

- Nhưng cháu học dưới anh Hội ạ!

Cụ Từ vui vẻ cười:

- Thế là chẳng mấy lâu nữa hai cháu đây là “Quan đốc tờ” cả đấy. Hai cháu gái này (cụ chỉ Mơ và Thi) cũng sắp làm các “bà Quan đốc tờ” đến nơi rồi, còn sợ gì nghèo nữa. Sắp sửa “lên xe xuống ngựa” cả rồi.

Mơ và Thi cứ ngồi yên lặng. Thư đứng lên:

- Thừa cụ và ông, các anh chị cháu đây “lên xe” thì có, còn “xuống ngựa” thì không, vì có ngựa đâu để mà xuống ạ!

Mọi người lại cười ồ. Thư lúc nào cũng làm cho câu chuyện trở nên sống động bởi bản tính lô tô, bộc trực và óc hài hước của cô.

Hội thưa:

- Thừa cụ và ông, âu đây chẳng qua cũng chỉ là một cái nghề như bao nghề khác thôi ạ. Nghề nào

cũng quý cả. Miễn người hành nghề phải biết yêu cái nghề của mình đã chọn, giữ được cái nhân cách của mình khi hành nghề và biết tôn trọng kẻ khác. Chúng cháu cố gắng theo gương người xưa vốn đã có câu “lương y như từ mẫu” ạ.

Cụ Từ:

- Cháu nói thế cũng phải!

Cụ Từ chậm rãi:

- Nay đến phiên tôi đóng góp thêm chút ít về câu chuyện trà lúc nãy nhé.

Chúng tôi vỗ tay hoan hô. Cụ tỏ ra hứng chí, vui vẻ:

- Trà là một thứ nước uống rất phổ biến trong cả nước. Trà xanh là phổ biến hơn cả. Trà ngon là trà hái từ búp với 2 lá hay 3 lá. Lá càng già thì giá trị càng thấp. Để giữ được lâu người ta làm trà mạn qua những giai đoạn: làm héo, vò, ủ, phơi hoặc sấy. Người ta uống trà xanh để mộc (không pha thêm hương vị ngoài), hoặc ướp với các loài hoa như hương sen, nhài, ngâu, sồi, bưởi hay hương liệu, dược liệu. Người ta đôi khi ướp trà rất cầu kỳ như ban đêm người ta bỏ ít trà vào những búp sen trong đầm sen rồi túm lại, sáng sớm, mở ra để lấy trà đã ướp hương sen trong đêm qua. Hương thơm trong mát của sen thấm vào trà. Trong triều đình Huế người ta ướp trà trong hồ sen Tĩnh Tâm nên gọi trà ướp đó là trà Tĩnh Tâm. Ướp trà đã cầu kỳ như thế, *pha trà lại còn cầu kỳ hơn.*

Các loại trà thông thường dùng ngày nay được đa số ưa chuộng là trồng ở Phú Thọ, Thái Nguyên (xã Tân Cương). Trà Chính Thái, Ninh Thái và Sinh Thái là những loại trà ướp bằng hương thơm và các vị thuốc bắc tán nhỏ.

Uyên cất tiếng hỏi:

- Thưa cụ, cách pha trà phải pha như thế nào ạ?

Ông chủ nhà hàng cướp lời cụ Từ, trả lời Uyên:

- Cứ như trà chúng tôi phục vụ khách hàng thì tùy theo loại khách hàng mà chúng tôi pha. Có những khách sành điệu thì đôi khi người ta đòi tự pha lấy. Những người sành điệu thì cách pha trà cũng nhiều kê lắm.

Ta nên nhớ trước khi pha trà là ta đã chuẩn bị xong các “trà cụ” gồm ấm pha trà, chén “tống” (chén tương) và chén “quân”. Mỗi chén “quân” được đặt trên một chiếc đĩa nhỏ. “Trà cụ” được đặt trên một khay. Khay thường được chạm trổ để tăng phần mỹ thuật và trang trọng trong việc thưởng thức trà ngon. Ấm trà thì có loại độc ấm, song ấm và đa ấm.

Về nước để pha trà thì phải là nước trong, tinh khiết. Có nhiều giai thoại lý thú về việc chọn nước pha trà lắm, đặc biệt là ở bên Tàu. Chúng tôi ở đây thường dùng nước mưa là tốt.

Nước đun sôi cũng không được sôi già quá hay sôi non quá. Trà được bỏ vào ấm, nhiều ít tùy theo

độ đậm nhạt của loại trà. Đổ nước sôi vào ấm, đập nắp nhanh. Tưới nước sôi lên ấm trà để cho nóng cả bên ngoài. Khi trà “nước đầu” đã ngấm, rót ra chén “tổng” rồi chia đều ra những chén “quân”, nửa chén thôi. Đổ nước sôi vào ấm để lấy “nước thứ hai”. Nước thứ hai ngấm thì rót tiếp vào chén “tổng” rồi lại chia đều thêm cho chén “quân”. Uống trà phải còn nóng, chén trà còn bốc khói nhẹ.

Uống trà cũng là cả một nghệ thuật. Cách cầm chén trà đưa lên miệng sao cho thanh lịch, uống trà phải cho từ tốn, trân trọng và tận hưởng được các mùi, vị cao quý của trà. *Thưởng thức trà cũng là một biểu tượng của văn hóa* mà. Nói ra thì còn nhiều lắm. Chẳng thế người Tàu, người Nhật đã đưa việc uống trà lên hàng nghệ thuật cao, còn đưa lên hàng “trà đạo” nữa. Thường là phát xuất từ những vị cao tăng sống ẩn dật ngày xưa.

Cụ Từ cười nói thêm:

- Cũng như uống rượu, uống trà cũng phải có bạn trà hiểu được cái “ẩm nhi tri kỷ vị”.

Chúng tôi được cụ Từ và ông chủ nhà hàng, đều là những người sành uống trà, chỉ vẽ thêm cho về nghệ thuật uống trà. Chúng tôi vừa thưởng thức trà vừa ngồi nói chuyện với nhau. Nay chúng tôi mới thấm thía câu “đi một quãng đường, học một sàng khôn” của các cụ ngày xưa để lại.

Thấy trời đã khuya, cụ Từ nhắc nhở chúng tôi đi ngủ để ngày mai dậy sớm lên đường thăm thú vài

nơi khác nữa của cố đô Hoa Lư. Mọi người lục đục trở về phòng. Hội đưa cụ về nhà người bạn của cụ rồi mới quay trở về.

Tôi và Thi còn đứng lại trên sân thượng ngắm trăng. Chúng tôi đứng bên nhau, tựa tay trên thành lan can nhìn những rặng núi xa xa ẩn hiện mờ mờ dưới ánh trăng. Những ngôi sao lấp lánh trên cao. Chúng tôi đứng bên nhau khá lâu trong sự yên tĩnh. Mọi cảnh vật chung quanh tưởng như đã rủ nhau đi ngủ, chỉ trừ còn hai đứa chúng tôi.

Tôi lên tiếng:

- Thế là ngày mai chúng ta trở về Hà Nội. Ngày vui qua mau quá nhỉ. Ngày kia (ngày mốt) chúng ta lại phải vật lộn với công việc hàng ngày rồi.

Thi nhìn tôi với ánh mắt đầy tha thiết:

- Từ nay, anh đi học hay đi dạy kèm về, anh nhớ ghé ăn cơm chung với em. Em đủ lớn rồi, đã biết tự lo cho mình mà. Anh không cần phải săn sóc hay quan tâm đến em nhiều như xưa nữa. Em cũng phải có bổn phận với anh nữa chứ.

Tôi nhìn Thi, nhẹ vuốt tóc nàng:

- Cám ơn em! Em cũng bận, đâu có thua gì anh đâu.

- Em còn có thì giờ để xin anh cho em đi làm thêm cơ mà.

Tôi véo má Thi:

- Ủ, nếu thế thì anh nhận sự giúp đỡ của em. Anh hứa sẽ về ăn cơm chung với em. Em nhớ nấu thêm phần cơm cho anh nữa nhé.

Thi vui mừng nắm tay tôi:

- Như vậy em sẽ cảm thấy vui và yên lòng hơn.

Thi nhìn tôi trù mến:

- Và em phải công bình với anh nữa chứ. Cứ bắt anh lo cho em mãi sao!

Tôi ngừng đầu lên trời nhìn những ngôi sao sáng, nói nhẹ với Thi:

- Anh cảm ơn em! Em đã cho anh những giây phút hạnh phúc tuyệt vời. Anh sẽ nhớ mãi đêm nay ... và ở chốn này.

Thi cảm động, nắm tay tôi cùng đi về phía phòng ngủ. Qua phòng ngủ của tôi Thi nói nhỏ:

- Chúc anh ngủ ngon!

- Chúc em ngủ ngon!

Bất chợt, Thi cắn mạnh vào cánh tay tôi rồi vội nhả ra. Tôi giật mình hỏi:

- Sao em lại cắn anh?!

Thi cười nũng nịu đáp:

- Tại em thấy muốn cắn anh!

- Thế em không muốn hôn anh à?

Tôi vừa nói vừa đưa má tôi về phía Thi. Thi ngập ngừng, rồi vội hôn tôi một cái thật nhanh như sợ có ai trông thấy. Thi chỉ vào mặt tôi cười, nói nhỏ:

- Anh khôn quá! Lúc nào em cũng phải thua anh!

Nói xong Thi vội vã quay bước về phía phòng mình.

Tôi đứng nhìn Thi cho tới khi nàng khuất bóng sau cánh cửa.

Vài con chim bay đêm cất tiếng kêu rời rạc rồi xa dần. Không gian yên tĩnh lại phủ xuống. Ánh trăng vẫn vàng vạc trên cao cùng với những ngôi sao nhấp nháy. Tôi mỉm cười bước vào phòng ngủ với sự an bình và niềm hạnh phúc vô biên.■

